

AJUNTAMENT DE BARCELONA

MESURA DE GOVERN

IMPULS AL PROJECTE EDUCATIU DE CIUTAT

PER FER DE BARCELONA
UNA CAPITAL DE LA INNOVACIÓ PEDAGÒGICA

Comissió de Drets Socials, Cultura i Esports
Febrer 2016

Introducció

L'educació és un dret i una eina fonamental per abordar la construcció del comú. Garantir aquest dret vol dir garantir una educació per tothom, al llarg de la vida i digna.

Per què una educació per tothom? Venim d'una trajectòria en què el dret a l'educació s'equiparava al dret a l'escolarització. Barcelona va escolaritzar 175.467 infants entre 3 i 16 anys l'any 2015. En el marc de les societats complexes l'educació escolar és necessària però insuficient, i cal incorporar el dret a l'educació no formal (educació en el lleure de base comunitària, o formació d'adults) per garantir igualtat d'oportunitats educatives. Una educació per tothom vol dir impulsar projectes educatius de proximitat: Barcelona com ciutat educadora, i plans educatius de districte i de barri, imprescindibles per eradicar el 14,6% d'abandonament escolar prematur de la ciutat. Una educació per tothom vol dir desenvolupar un model d'educació inclusiva per als 2.234 infants i adolescents d'educació especial.

Per què una educació al llarg de la vida? Tots els ciutadans hem de poder gaudir d'espais educatius que ens acompanyin en el creixement personal i en la formació professional que necessitem a cada moment. A la pràctica, significa donar prioritat a les baules més febles de la proposta educativa actual: des de l'educació de la petita infància (Barcelona ofereix 8.080 places de titularitat pública municipal per al cicle 0-3 anys), a una formació professional de qualitat. Dels joves adults de la ciutat, 254.670 persones que representen un 15,23% de la població del municipi, només 30.797 estaven matriculats en aquests estudis l'any 2015.

Per què una educació digna? L'educació per tothom i al llarg de la vida ha de ser una educació digna, que requereix de més i millors recursos públics com garants de cobertura universal en clau d'inclusió. El 2015, només el 40,6% dels infants entre 3 i 16 anys de la ciutat estaven escolaritzats en centres de titularitat pública. L'educació digna és una educació capaç de veure i atendre les necessitats de totes les persones: que el 45,3% de joves entre 25 i 29 anys trobin una ocupació d'acord amb la seva qualificació a la seva ciutat, i afavoreixi que el 43,9% deis joves entre 15 i 29 anys que no treballen accedeixin a dispositius formatius eficaços per optar a llocs de treball dignes, i que el 11,4% de joves de la mateixa edat que ni estudien ni treballen trobin vies d'inclusió educativa i social.

Cal, doncs, avançar vers una educació més ampla (per tothom), més llarga (al llarg de la vida) i més alta (digna). El marc educatiu que ens permet avançar en aquesta triple finalitat és l'educació comunitària. Es dilueixen les fronteres entre el formal, el no formal i l'informal de l'educació, i emergeix amb força el repte de considerar els diferents membres de les comunitats com a subjectes potencialment educadors.

Disposem ja des de fa algunes dècades de models d'educació comunitària

contrastats que avancen en aquesta direcció: les comunitats d'aprenentatge o els projectes d'aprenentatge i servei són bones mostres. No obstant això, tots ells responen a un patró similar - es tracta d'experiències potents des del punt de vista d'educació crítica, però queden a mig camí a l'hora de proposar una transformació de l'educació perquè garanteixi una autèntica igualtat de la ciutadania en l'accés i l'èxit en els aprenentatges. L'educació per tothom, al llarg de la vida i digna contempla des de la perspectiva de l'educació comunitària alguns reptes emergents:

- Recontextualitzar el predomini de l'escola com a eix central des del qual organitzar l'educació.
- Eixamplar la base del desenvolupament curricular al conjunt de la comunitat educativa.
- Reforçar el paper complementari del context comunitari a l'hora de participar en els processos educatius.

L'educació comunitària és el marc òptim per superar aquests reptes. L'educació comunitària ve definida per les següents característiques:

- L'educació comunitària democratitza el rol educador i considera que tothom educa i és educat, perquè la funció educadora forma part de la vida social, i no només de l'experiència formativa.
- L'educació comunitària considera que la institució educadora principal és la societat mateixa, i promou l'acció educadora en medi obert, sense estar subjecta a convencions preestablertes.
- L'educació comunitària pretén la creació cultural com element essencial de la seva acció. El coneixement heretat de les generacions anteriors és un punt de referència per trencar-lo i superar-lo mitjançant processos creatius.
- L'educació comunitària es dona al llarg de la vida, planteja esquemes organitzatius globals, en els quals la interacció educadora es produeix entre persones diverses, i l'educació d'adults és un espai de creixement, apoderament i enfortiment de l'esperit crític.
- L'educació comunitària serveix a la ciutadania, la qual la pren com un instrument per humanitzar al màxim la societat en els drets humans.
- L'educació comunitària cerca i avalua processos. Els mitjans són la fi, i els criteris metodològics afavoreixen climes educatius d'inclusió en els quals els valors humanistes prenen tot el protagonisme.
- L'educació comunitària necessita atendre la complexitat organitzativa que representa la inclusió, i disposa grups educatius en funció de l'heterogeneïtat que persegueix el creixement personal.
- L'educació comunitària té com unitat d'acció la comunitat d'un territori concret. Els centres educatius esdevenen nodes d'una xarxa institucional complexa que posa, com a finalitat principal, l'atenció de les necessitats individuals i col·lectives de la seva població de forma corresponsable.

- L'educació comunitària necessita un sistema de governança basat en el comandament multidireccional i flexible, on la gestió forma part del procés educador, i tothom exerceix tasques gestores.
- L'educació comunitària reclama un model d'avaluació formativa que atén els processos específics de cada individu o grup, i en cerca la seva millora. L'avaluació serveix per comprendre, per motivar i per aprendre a treballar millor en grup.

Un marc d'aquesta naturalesa innovadora i complexa requereix d'un instrument estratègic i vertebrador que en garanteixi el seu desplegament efectiu, i Barcelona ja en disposa d'un de fa temps: el Projecte Educatiu de Ciutat (PEC).

I) Antecedents i necessitat de la mesura

El fet que Barcelona aspiri a disposar d'una estratègia educativa de ciutat orientada en un marc d'educació comunitària encaixa amb l'esperit de ciutat pionera en el camp de la pedagogia, sempre des de la generositat per compartir els avenços pedagògics amb la resta del món. La pedagogia nascuda i crescuda a Barcelona sempre ha gaudit de ressò internacional.

La ciutat a passat, en els darrers cent anys, per diverses etapes a l'hora de crear i disseminar pedagogia, tals com:

- La innovació de mètodes pedagògics a les aules, amb l'escola moderna de Ferrer i Guàrdia.
- L'educació de la segona república, que es va proposar omplir les escoles amb les mestres i els mestres ben preparats.
- El temps de la renovació pedagògica durant la transició i la democràcia, en el qual els mestres comencen a reorganitzar-se en moviments i associacions per una educació alternativa.
- Fins a l'actualitat: La ciutat educadora i el projecte educatiu de ciutat com a motor. A partir de 1990, Barcelona aposta per impulsar i liderar un moviment: les ciutats educadores. El moviment de les "ciutats educadores", nascut a finals del segle passat, respon a la preocupació creixent de la comunitat educativa global per fer d'aquests espais urbans un lloc d'oportunitats formatives i de desenvolupament personal per a totes les persones.

Antecedents del PEC

Al 1988-1989, es va crear el Consell de Coordinació Pedagògica de Barcelona *i(CCPB), impulsat per l'Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona, amb la voluntat de coordinar les entitats i les institucions ciutadanes que ofereixen activitats educatives a les escoles.

Al 1990, el moviment de Ciutats Educadores, va cristal·litzar en el marc del I Congrés Internacional de Ciutats Educadores, celebrat a Barcelona, quan un grup

de ciutats representades pels seus governs locals va plantejar l'objectiu comú de treballar conjuntament en projectes i activitats per millorar la qualitat de vida dels habitants, a partir de la seva implicació activa en l'ús i l'evolució de la mateixa ciutat. Es va acordar i aprovar la I Carta de Ciutats Educadores que va esdevenir marc normatiu i conceptual.

Al 1994 aquest moviment es va formalitzar com a Associació Internacional de Ciutats Educadores en el III Congrés de Ciutats Educadores celebrat a Bolonya. L'any 1999 va tenir lloc el I Congrés PEC, «Barcelona: pel coneixement i la convivència». El congrés va ser un espai de discussió i reflexió, amb l'ambició de transformar l'educació en un dels elements estratègics clau del desenvolupament de la ciutat de Barcelona.

A partir d'aquest moment el PEC evoluciona de manera discontinua i manté com a punt fort la trobada anual de la comunitat educativa al voltant de les seves jornades tècniques.

A partir de l'any 2004 s'inicia l'elaboració d'un Pla Estratègic d'Educació i es defineix el Pla d'acció 2004-2007. A partir d'aquell moment sorgeix la necessitat de renovar les bases teòriques i organitzatives del PEC per donar-hi una concreció i una continuïtat més grans. El Pla d'acció 2004-2007, va ser fruit del procés participatiu de la comunitat educativa de Barcelona expressada per mitjà de vuit comissions que van anar formulant reflexions i propostes per al futur de l'educació a la nostra ciutat.

Al 2012 es reformula el PECB, i es tracen les línies del Pla d'acció 2012-2015. En el marc de l'anterior mandat municipal es planteja la reformulació del PEC fonamentada en:

- Participació sostenible i regular
- Revisió de la representativitat de la participació
- Simplificació de l'estructura de funcionament i de gestió
- Capitalització del patrimoni generat en els anys de desenvolupament del PECB
- Cost assumible i amb criteri d'eficiència dels recursos
- Obertura a tots els agents socioeducatius de Barcelona

Històric de les Jornades PEC

Data	Títol de la jornada
7 al 10 d'abril 1999	Congrés Constituent: Barcelona pel coneixement i la convivència
24 i 25 d'octubre de 2000	I Jornades: Educació en valors
24 i 25 d'octubre de 2001	II Jornades: Immigració i educació
5 al 7 novembre de 2002	III Jornades: Comunicar i educar

25 i 26 novembre de 2003	IV Jornades: Civisme i educació
27 i 28 d'octubre de 2004	V Jornades: Laïcitat, educació i ciutadania
17 al 19 novembre de 2005	VI Jornades. Educació, barri i territori
28 al 30 de novembre de 2006	VII Jornades: Barcelona, ciutat educadora: Un nou impuls del PECB cap a l'horitzó 2011
26 i 27 de novembre de 2007	VIII Jornades: Educació en xarxa: els projectes integrals d'educació a Barcelona
1 i 2 de desembre de 2008	IX Jornades: Educació, interculturalitat i cohesió social
30 de novembre al 1 de desembre de 2009	X Jornades: Democràcia, educació i participació ciutadana
29 i 30 de novembre de 2010	XI Jornades: La creativitat en educació
28 i 29 de novembre de 2011	XII Jornades: Educació, formació i treball: Barcelona, aprèn, treballa i emprèn
12 maig de 2014	XIII Jornades: L'acompanyament en educació: factor d'èxit

II) Objectius de la mesura.

Els objectius d'aquesta mesura seran proposats d'acord amb un horitzó compartit de finalitats educatives al qual Barcelona hi vol acostar-s'hi:

- Cap infant entre 0 i 18 anys sense accés a serveis educatius públics i de qualitat.
- Cap jove entre 18 i 25 anys sense una titulació d'ensenyament postobligatori.
- Cap adult de més de 25 anys sense accés a una formació al llarg de la vida.
- Cap educador sense recursos per fer realitat el seu somni pedagògic.
- Cap districte sense projectes educatius de barri en un marc de treball corresponsable i en xarxa.

Es tracta d'un conjunt de finalitats que marquen un horitzó més enllà d'un mandat, però que concretarem per al període 2016-2019 en els següents objectius:

1. Garantir uns serveis públics educatius articulats al voltant d'una estratègia comuna i compartida, que redueixin les desigualtats i millorin la cohesió social, on tots els centres sostinguts amb fons públics tinguin els mateixos drets i obligacions i on no sigui possible la segregació per origen, sexe o per llengua.
2. Millorar la qualitat, l'equitat i l'èxit educatiu, amb més participació i més autonomia per als centres, amb innovació educativa i treball en xarxa amb l'entorn.

3. Promoure l'educació al llarg de la vida. Garantir una oferta de qualitat i suficient en tots els nivells i etapes educatives. Impulsar una educació permanent, àmplia i flexible. Potenciar i prestigiar la formació professional. Aconseguir el reconeixement ple al dret a l'educació en el lleure de base comunitària.
4. Impulsar la participació de la comunitat educativa i la coresponsabilitat dels diferents agents socials (famílies, col·lectius professionals, món de la cultura i de les arts) que permeti fer de l'educació un objectiu compartit i una eina bàsica del desenvolupament i la cohesió social. Aconseguir una administració educativa descentralitzada i més eficient.

III) Descripció de les actuacions.

La concreció i el pla operatiu per traduir aquests objectius en pràctica es desenvoluparà a partir de 6 actuacions:

ACTUACIÓ 1 - L'Ajuntament de Barcelona promourà el Projecte Educatiu de Ciutat com a pla estratègic d'educació per al conjunt de la ciutat. Un Pla en el qual participin i es vegin reflectits els diferents actors educatius, econòmics i socials de la ciutat, que ha de fixar les línies estratègics de futur, a partir d'un ampli consens. I per tal que sigui un veritable pla de ciutat, treballarem perquè es desenvolupi en el marc més ampli del Consorci d'Educació de Barcelona.

L'aplicació d'aquesta mesura implicarà les actuacions següents:

- Redimensionar la gestió del PEC en el si de l'IMEB, que haurà de passar de dependre orgànicament d'un servei a una dependència directa al màxim nivell polític i tècnic.
- Reestructurar el marc de treball del PEC, i situar-ne el terreny de decisió política i estratègica en el marc del Consorci d'Educació de Barcelona, reservant-ne per a l'Ajuntament de Barcelona la seva gestió i dinamització.
- Articular els diversos ens municipals que treballen per l'educació sota el marc comú del PEC, com ara l'IMEB, el Departament Barcelona Ciutat Educadora, i altres organismes afins amb finançament municipal com ara la Fundació Barcelona FP i l'Institut d'Infància.
- Reestructurar el Consell Assessor del PEC i tots els grups de treball que hi estan actualment associats, amb la finalitat d'adequar-los als requeriments del nou projecte.

ACTUACIÓ 2 – Es treballarà per tal que el Consell Escolar Municipal, organisme de participació de la comunitat educativa a la ciutat, esdevingui el fòrum educatiu que impulsi, dirigeixi els debats i avalui el Projecte Educatiu de Ciutat. Es tracta, en definitiva, que el Consell jugui el màxim paper deliberatiu que li correspon, més

enllà de l'esfera escolar, com un veritable consell educatiu i incorporant nous agents.

L'aplicació d'aquesta mesura implicarà les actuacions següents:

- Reestructurar la composició del Consell Escolar Municipal d'acord amb un model que entén l'educació des d'una perspectiva ampla i diversificada. Posar especial èmfasi en la participació de les associacions d'estudiants, de les entitats d'educació en el lleure de base comunitària, de les associacions de famílies i altres institucions sense ànim de lucre.
- Articular els objectius, les agendes i els procediments entre el Consell Escolar Municipal i els Consells Escolars de Districte. Evitar les duplicitats i afavorir les sinèrgies entre els dos nivells de participació ciutadana per l'educació.
- Situar la responsabilitat del disseny i seguiment dels plans educatius de barri en els Consells Escolars de Districte.
- Revisar en profunditat els criteris de selecció, el funcionament, la formació i el seguiment dels funcionaris municipals representants de l'Ajuntament de Barcelona als Consells Escolars de Centre.

ACTUACIÓ 3 – S'impulsarà el Consell de Coordinació Pedagògica, com a ens coordinador de les activitats educatives que les diferents institucions, públiques i privades de la ciutat, ofereixen als centres escolars. El Programa d'Activitats Escolars (PAE) ofereix avui en dia més de 1,5 milions de places en aquest conjunt d'activitats educatives. Però més enllà d'aquesta tasca, es promourà que el Consell sigui l'organisme motor de la innovació pedagògica a la ciutat i esdevingui un Consell d'Innovació Pedagògica.

L'aplicació d'aquesta mesura implicarà les actuacions següents:

- Revisar en profunditat la composició actual del Consell de Coordinació Pedagògica, les seves funcions, i les seves dinàmiques de funcionament. Afavorir la presència i la participació de les entitats públiques i/o sense ànim de lucre.
- Prioritzar el treball extensiu i temàtic en detriment d'un treball intensiu i generalista. Les entitats del Consell hauran de vincular-se almenys un curs escolar amb un centre escolar de la ciutat sostingut amb fons públics, i hauran de desenvolupar un projecte curricular que afecti almenys al 50% de l'alumnat del centre.
- Crear espais de trobada i d'intercanvi entre els diversos grups de professionals i centres escolars innovadors de la ciutat. El Consell haurà de visualitzar públicament tota la riquesa d'iniciatives innovadores que duen a terme els centres sostinguts amb fons públics de Barcelona.
- Impulsar una gran aliança de les arts i la cultura en els barris prioritaris de la ciutat. Conjuntament entre el comissionat de cultura i el comissionat d'educació i universitats, es promourà un acostament dels grans equipaments

culturals públics als barris prioritaris del pla de govern a través dels centres educatius.

ACTUACIÓ 4 – Donar un fort impuls a la participació educativa, especialment en els sectors més joves. En aquest sentit, es preveu a partir de l'experiència que suposa l'Audiència Pública a nois i noies i principal, tot mantenint-la, crear en col·laboració amb altres àrees municipals, nous mecanismes de participació infantil i plasmació de la ciutat que volem, la ciutat dels infants.

- Redimensionar l'audiència pública adreçada als infants des d'una lògica de proximitat, de manera que arribi a més nois i noies, i en el seu entorn (districte i barri). Estructurar canals permanents perquè els infants de la ciutat accedeixin a aquest instrument de participació ciutadana.
- Generar una cultura de participació infantil, amb un atenció especial a aquells assumptes que afecten directament la seva vida quotidiana. Juntament entre la regidoria de cicles de vida i el comissionat d'educació i universitat, explorar la viabilitat d'impulsar un Consell dels Infants de Barcelona.
- Enfortir els mecanismes d'interlocució entre ajuntament i associacions de famílies d'alumnes, i associacions de famílies per motius diversos (models de criança, característiques personals dels fills, etc.). Col·laborar en el treball comunitari entre famílies i institucions educatives.
- Promoure una governança participativa de la comunitat educativa a la ciutat, mitjançant processos de consulta oberts i creació de mecanismes transparents de seguiment de les decisions preses, en un diàleg constant entre ciutadania i responsables de la política educativa.

ACTUACIÓ 5 – Promoure la Fundació FP Barcelona, orientant-la sobretot a esdevenir la Fundació per a l'Èxit Educatiu dels joves, prioritzant en especial els joves sense ESO. Per això, es preveu ampliar el Patronat de l'esmentada Fundació a nous agents i entitats socials.

- Articular els diversos recursos socials i educatius e la ciutat al voltant d'un pla de xoc en la lluita contra el fracàs escolar al final de l'ensenyament obligatori. Diagnosticar amb precisió la realitat de la ciutat per barris i centres, i enfortir els plans d'èxit educatiu dels districtes d'acord amb els principis de cooperació i coresponsabilitat.
- Planificar la creació d'instituts-escola de titularitat pública en aquells barris que formen part del programa de millora de barris. Garantir transicions de qualitat entre etapes de l'ensenyament obligatori per afavorir la continuïtat en els estudis.
- Promoure programes d'orientació en els centres de secundària, amb una especial atenció a la formació del professorat tutor, a les activitats d'orientació de l'alumnat al final d'etapa, i al seguiment i el mentoring durant els estudis de formació professional.
- Generar una gran aliança amb els agents socials i econòmics per l'ocupabilitat dels titulats en ensenyaments postobligatoris de la ciutat. Retenir el talent i la

inversió en formació de la ciutat, des d'un model d'economia sostenible, cooperativa i verda.

ACTUACIÓ 6 – Recuperar l'educació per la ciutadania com un eix transversal de l'educació que promou activament els valors de la coeducació, de la laïcitat, de la sostenibilitat, del respecte a la diversitat d'orientació sexual i de la interculturalitat.

- Enfortir les xarxes d'escoles temàtiques, amb una especial atenció a la xarxa de centres contra la discriminació constituïda l'any 2014 i que pretén establir una política de ciutat en matèria d'educació i lluita contra l'assetjament.
- Promoure experiències per viure els valors cívics i democràtics des de la vida quotidiana. Afavorir la introducció d'activitats d'aprenentatge-servei com metodologia d'educació per la ciutadania, tant des d'escoles com des d'entitats d'educació en el lleure de base comunitària.
- Incrementar el nombre i la qualitat dels intercanvis internacionals en matèria d'educació en valors, per reforçar els valors positius de les identitats culturals existents a la ciutat i obrir-se al món.
- Enfortir el projecte de Barcelona com ciutat educadora a través del departament específic creat a aquests efectes, qui tindrà la responsabilitat de dinamitzar i articular la participació dels organismes municipals en el PEC mitjançant la Taula creada a aquests efectes.

IV) Avaluació de l'impacte.

L'avaluació del PEC, d'acord amb el marc de l'educació comunitària, tindrà en compte quatre grans dimensions: *autogestió, pertinença, identitat i territori*. Utilitzarem alguns indicadors qualitius per a cada dimensió, que serviran de referència a l'hora de dur a terme un seguiment de processos, mesurar resultats i identificar impactes:

AUTOGESTIÓ - Existència d'un col·lectiu humà al qual se li reconeix la capacitat de ser subjecte i protagonista d'accions i decisions, amb voluntat d'incidir en el canvi i en la millora de les condicions de vida de les persones que el constitueixen.

- Els ciutadans tenen accés a identificar necessitats de formació i proposar fites educatives d'acord amb elles. Els professionals de l'educació actuen com a facilitadors del procés de definició de les fites del projecte educatiu.
- El currículum educatiu preponderant és el social. El currículum escolar es converteix en un component significatiu d'aquest currículum social, però no determinant.
- Els ciutadans participen obertament a les institucions educatives, amb independència dels seus trets personals (edat, gènere, origen cultural, etc.), i creen comunitats d'aprenentatge on el coneixement es comparteix, es crea i es re-crea.

- El sentit de l'educació i la formació és la innovació social. Els ciutadans participen d'experiències educatives perquè els resulten útils per comprendre millor els problemes socials i trobar les claus i les eines necessàries per solucionar fins allà on les seves oportunitats els permeten.
- No hi ha una diferenciació entre educació i innovació social, ja que els processos educatius són en si constitutius d'innovació social. Els valors de l'aprenentatge per al servei, i del servei per a l'aprenentatge, apareixen inherents a l'acte educador.

PERTINENÇA - Existència, entre les persones que integren la comunitat, de consciència de pertinença, d'un cert grau d'integració subjectiva en una identitat comunitària compartida.

- Els ciutadans aprofiten les experiències educatives per conèixer-se i reconèixer-se. L'acte educador és sobretot un acte socialitzador en el qual la interacció i el vincle constitueixen un element fonamental d'aquestes experiències.
- Hi ha propostes educatives adreçades a reinterpretar i rellegir la història i els fets del passat a la llum del present. Els ciutadans adopten una actitud crítica enfront de la seva herència cultural rebuda, i estableixen canals de diàleg col·lectiu per a saber com el passat pot resultar una font d'aprenentatge positiu per al present.
- Els ciutadans desenvolupen processos educatius de construcció d'intersubjectivitat. Les experiències educatives i formatives resulten una oportunitat valuosa per construir xarxes de sentit compartit.
- Les accions educatives activen la reflexió individual i col·lectiva sobre les identitats i identificacions que els ciutadans comparteixen o no. Els continguts de les accions educatives permeten que cada ciutadà participant se senti identificat en el conjunt.
- Les escoles exerceixen un paper de punt de trobada per a l'activació i el foment del sentit de pertinença a la comunitat. Adquireixen el paper de centres comunitaris per al diàleg i la promoció d'una identitat comunitària compartida.

IDENTITAT - Existència de mecanismes i processos, més o menys formalitzats, d'interacció i suport social, de pautes de vinculació mútua i reciprocitat quotidiana.

- Els ciutadans construeixen propostes educatives que superen les distincions dels processos formatius segons el seu grau de formalització (formal, no formal i informal). El conjunt de la interacció duta a terme a la comunitat s'entén com a educadora de forma conscient.
- La diversitat funcional dels ciutadans constitueix un motor d'aprenentatge per al conjunt de la comunitat, i les accions educatives resulten útils per forjar el vincle entre ells amb independència de les seves característiques personals.
- Els ciutadans presten una atenció prioritària als processos educatius en els quals participen activament aquells que es troben en la primera infància. La cura i l'atenció educativa dels més petits de la comunitat esdevé una palanca de llançament de xarxes de complicitat i de suports entre els membres de les generacions adultes.

- El temps lliure és reconegut pel seu elevat valor educatiu, en el qual els ciutadans poden aprendre lliurement a construir propostes carregades de sentit per gestionar-lo i on es promou el vincle i l'aprenentatge de la llibertat.
- Els ciutadans autogestionen mecanismes conjunturals per a la compensació de potencials desigualtats educatives existents, dels quals ells mateixos són els protagonistes. Aquests mecanismes responen a un valor públic de l'educació, i es gestionen en clau comunitària.

TERRITORI - Existència i arrelament a un territori, a un cert espai compartit que articula a agents, instruments i continguts per a l'acció. Un espai físic, una geografia, que incorpora significats de pertinença.

- Els ciutadans traslladen a l'aire lliure les seves propostes educatives. La comunitat és capaç de transformar un coneixement institucionalitzat en un coneixement contextualitzat en medi obert.
 - Els ciutadans utilitzen les tecnologies digitals per accedir al coneixement i aprofitament del territori físic que ocupa la comunitat d'una manera més profitosa i transformadora.
 - Les accions educatives tenen en compte l'ús dels recursos naturals com un eix fonamental i distintiu de l'aprenentatge. Qualsevol acció educativa pressuposa una reflexió prèvia sobre com serà l'ús dels recursos que s'utilitzaran, i una altra posterior sobre l'impacte de l'acció en l'entorn - del qual puguin derivar accions correctives complementàries.
 - Les diferents institucions culturals del territori exerceixen una funció nítidament educadora en clau intergeneracional. Les accions educatives es nodreixen d'aquesta funció, i al seu torn es converteixen en oportunitats per a la creació cultural que posteriorment formarà part d'aquestes institucions.
 - Els ciutadans utilitzen les accions educatives per construir propostes simbòliques que resultin útils per a la configuració d'un entorn físic on tots se sentin reconeguts en la diversitat.
-